

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
3 päivänä lokakuuta 2018¹

Asia C-572/17

**Riksåklagaren
vastaan
Imran Syed**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Högsta domstolen (korkein oikeus, Ruotsi))

Ennakkoratkaisukysymys – Tekijänoikeus ja lähioikeudet – Tietoyhteiskunta – Levitysoikeus – Loukkaaminen – Rekisteröityjen EU-tavaramerkkien kanssa samanlaisia tai samankaltaisia merkkejä sisältävät vaatteet – Varastointi kaupallisessa tarkoituksessa – Myymälästä erillinen varastointi

1. Högsta domstolenin (korkein oikeus, Ruotsi) ratkaistavana on valitus, joka koskee toisessa oikeusasteessa annettua tuomiota, jossa elinkeinonharjoittaja on tuomittu siitä, että hän on pitänyt myymälässään kaupan ja säilyttänyt varastoissaan, joista toinen sijaitsee myymälän yhteydessä ja toinen eräässä toisessa Tukholman kaupunginosassa, tietyn määrän tekstiilituotteita, joihin on sisältynyt tekijänoikeudella suojattuja rockmusiikkiaiheisia kuvia ja merkkejä ilman tekijänoikeuksien haltijan lupaa.

2. Unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma siitä, miten rajata yksi tekijänoikeuksista eli direktiivin 2001/29/EY² aiheena oleva oikeus sallia tai kieltää teosten alkuperäiskappaleiden tai niiden kopioiden levitys yleisölle. Se haluaa varsinaisesti selvittää, käsittääkö kyseinen oikeus myytyjen kappaleiden lisäksi myös varastossa pidetyt tavarat ja missä määrin.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Kansainvälinen oikeus

3. Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) Genevessä 20.12.1996 tekemä tekijänoikeussopimus (jäljempänä tekijänoikeussopimus) hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 16.3.2000 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2000/278/EY.³

4. Sopimuksen 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kirjallisten ja taiteellisten teosten tekijöillä on yksinoikeus sallia alkuperäisten teostensa ja niiden kopioiden saattaminen yleisön saataviin myymällä tai luovuttamalla omistusoikeus muulla tavoin.

¹ Alkuperäinen kieli: espanja.

² Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 2001, L 167, s. 10).

³ EYVL 2000, L 89, s. 6.

2. Mikään tässä sopimuksessa ei vaikuta sopimuspuolten vapautteen päättää mahdollisista edellytyksistä, joiden vallitessa 1 kappaleessa mainittu oikeus raukeaa, kun alkuperäinen teos tai sen kopio tekijän luvalla ensimmäisen kerran myydään tai sen omistusoikeus luovutetaan muulla tavoin.”

B Unionin oikeus. Direktiivi 2001/29⁴

5. Direktiivin johdanto-osan yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien yhdenmukaistamisen on perustuttava suojan korkeaan tasoon, koska nämä oikeudet ovat ratkaisevan tärkeitä henkisen luomistyön kannalta. – –”

6. Sen johdanto-osan 11 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Täsmällinen ja tehokas järjestelmä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojaamiseksi on yksi tärkeimmistä keinoista varmistaa, että eurooppalaisella kulttuuria luovalla toiminnalla ja kulttuurituotannolla on käytettävissä tarpeelliset voimavarat, ja taata, että teosten tekijät ja esittäjät voivat toimia riippumattomina ja arvonsa mukaisesti.”

7. Sen johdanto-osan 28 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tämän direktiivin mukaiseen tekijänoikeuden suojaan sisältyy yksinoikeus valvoa aineelliseen tuotteeseen sisällytetyn teoksen levitystä. Yhteisössä tapahtuva teoksen alkuperäiskappaleen tai sen jäljennösten ensimmäinen myynti, jonka oikeudenhaltija itse suorittaa tai joka suoritetaan hänen suostumuksellaan, johtaa sen oikeuden sammumiseen, joka mahdollistaa yhteisössä tapahtuvan kohteen jälleenmyyntivalvonnan. Tämän oikeuden ei olisi sammuttava teoksen alkuperäiskappaleen tai sen jäljennösten yhteisön ulkopuolella tapahtuneen myynnin vuoksi, jonka oikeudenhaltija itse suorittaa tai joka suoritetaan hänen suostumuksellaan. – –”

8. Direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden levitys yleisölle missä muodossa tahansa myymällä tai muutoin.

2. Levitysoikeus ei sammu yhteisössä teoksen alkuperäiskappaleen tai sen kopioiden osalta, paitsi kun on kyseessä yhteisössä tapahtuva kohteen ensimmäinen myynti tai muu omistusoikeuden siirto, jonka oikeudenhaltija suorittaa itse tai joka suoritetaan hänen suostumuksellaan.”

C Kansallinen oikeus. Kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin liittyvistä tekijänoikeuksista annettu laki (1960:729)⁵

9. Ruotsin tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan tekijänoikeuksia loukkaava ”toimi” voi olla kyseessä muun muassa, kun teosta käytetään ilman tekijän lupaa saattamalla se yleisön saataviin, etenkin saattamalla teoksen kappaleita myyntiin, vuokralle tai lainattavaksi tai levittämällä niitä muutoin yleisölle (lain 2 §:n 3 momentin 4 kohta).

4 Jäsenvaltioiden tekijänoikeuksien alan lainsäädännöt on lähennetty pääosin tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajan yhdenmukaistamisesta 29.10.1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/98/ETY (EYVL 1993, L 290, s. 9), jota on sittemmin muutettu ja joka on kumottu aiemmat versiot kodifioineella 12.12.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2006/116/EY (EUVL 2006, L 372, s. 12). Yhdellä näistä muutoksista eli direktiivillä 2001/29 oli tarkoitus säännellä tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien suojaa niin kutsutussa tietoyhteiskunnassa.

5 Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (jäljempänä tekijänoikeuslaki), jolla saatettiin direktiivi 2001/29 Ruotsin kansallisen lainsäädännön osaksi.

10. Saman lain 53 §:ssä säädetään, että joka toteuttaa toimenpiteitä, joilla tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta loukataan kirjallisiin tai taiteellisiin teoksiin 1 ja 2 luvun mukaan liittyviä tekijänoikeuksia, tuomitaan sakkoihin tai enintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen.

II Asian tosiseikat, ennakkoratkaisukysymykset ja asian käsittely unionin tuomioistuimessa

A Tosiseikat

11. Imran Syed on pitänyt Tukholman vanhassakaupungissa myymälää, jossa on myyty muun muassa rockmusiikkiaiheisia merkkejä sisältäviä vaatteita ja oheistuotteita. Tuotteet ovat olleet ”piraattijäljennöksiä”, jotka loukkaavat asianomaisten tavaramerkki- ja tekijänoikeuksien haltijoiden oikeuksia. Myymälän lisäksi tavaraa on säilytetty myymälän yhteydessä olevassa varastossa sekä toisessa varastossa, joka sijaitsee Bandhagenin kaupunginosassa Etelä-Tukholmassa.

12. Syediä syytettiin Stockholms tingsrättissä (Tukholman käräjäoikeus, Ruotsi) tavaramerkkioikeuksien loukkaamisesta sekä tekijänoikeuslain rikkomisesta, minkä yhteydessä Syed ilmoitti, että myymälään otetaan säännöllisesti tuotteita kummastakin varastosta.

13. Riksåklagarenin (valtakunnansyyttäjä, Ruotsi) mukaan rikos on ollut kaksiosainen:

- Yhtäältä syytetty on loukannut tavaramerkkioikeuksia käyttämällä lainvastaisesti vaatteiden ja oheistuotteiden myynnistä muodostuvassa liiketoiminnassaan merkkejä, jotka ovat samanlaisia tai samankaltaisia kuin tietyt unionissa rekisteröidyt tavaramerkit. Rikos on suoritettu tuomalla tuotteet Ruotsiin, saattamalla ne myyntiin myymälässä tai varastoimalla niitä kaupallisessa tarkoituksessa niin myymälässä, myymälän yhteydessä olevassa varastossa kuin Bandhagenissa sijaitsevassa hallissa.⁶
- Toisaalta syytetty on loukannut myös tekijänoikeuksia saattaessaan yleisön saataviin lainvastaisesti vaatteita ja oheistuotteita, joissa on ollut tekijänoikeudella suojattuja kuvia. Rikos on suoritettu saattamalla tavarat myyntiin tai levittämällä niitä muussa muodossa yleisölle myymälässä sekä myymälän yhteydessä ja Bandhagenissa sijaitsevista varastoista. Toissijaisesti Syediä syytetään tekijänoikeuslain rikkomisen yrityksestä tai valmistelusta.

14. Tingsrätt tuomitsi Syedin tavaramerkkioikeuden loukkaamisesta kaikkien löydettyjen kappaleiden osalta. Se tuomitsi Syedin myös tekijänoikeuslain rikkomisesta sekä myymälässä esillä olleiden kappaleiden että niiden varastoissa olleiden kappaleiden (599 vaatetta) osalta, jotka olivat täsmälleen samanlaisia kuin myymälässä olleet kappaleet. Tingsrätt määräsi seuraamukseksi ehdollisen vankeustuomion ja 80 päiväsakkoa.

15. Tingsrätt totesi, ettei Syedin harjoittama myyntiin saattaminen rajoittunut pelkästään myymälässä oleviin kappaleisiin vaan kattoi myös molemmissa varastoissa pidetyt täsmälleen samanlaiset tuotteet. Sen sijaan Syedin ei katsottu panneen myyntiin tuotteita, joita pidettiin ainoastaan varastoissa ja jotka eivät vastanneet myymälässä olleita tuotteita, ja näin syyllystyneen tekijänoikeuslain rikkomiseen eikä niiden kohdalla ollut kyse myöskään tekijänoikeuslain rikkomisen yrityksestä tai valmistelusta.

16. Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (patentti- ja markkinaoikeudellisissa asioissa ylioikeutena toimiva Svean hovioikeus, Ruotsi) hyväksyi Syedin valituksen osittain ja vapautti hänet tekijänoikeuslain rikkomista koskevasta syytteestä kahdessa varastossa pidettyjen, myymälässä myytävien tavaroiden kanssa täsmälleen samanlaisten tavaroiden osalta.

⁶ Tämä ennakkoratkaisupyyntö ei koske tavaramerkkioikeuden loukkaamista.

17. Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen katsoi, että vaikka Syed oli varastoinut tavarat myyntitarkoituksessa, hän ei ollut saattanut niitä myyntiin eikä levittänyt niitä muullakaan tavalla yleisölle, eikä tavaroiden pitäminen varastoissa ollut sen mukaan kyseisen rikkomisen yritys eikä sen valmistelua. Se katsoi näin ollen Syedin syyllistyneen tekijänoikeuslain rikkomiseen ainoastaan myymälässä olleiden vaatteiden osalta. Seuraamukseksi määrättiin siis ehdollinen vankeustuomio, ja päiväsakkojen määrä vähennettiin 60:een.

18. Valtakunnansyyttäjä ei tyytynyt ylioikeuden antamaan tuomioon vaan valitti siitä Högsta domstoleniin. Valtakunnansyyttäjän mukaan tavaroiden saattaminen myyntiin myymälässä käsittää myös mahdollisuuden ostaa varastossa pidettyjä täsmälleen samanlaisia tavaroita. Hän vaatii näin ollen, että Syed tuomitaan tekijänoikeuslain rikkomisesta myös varastoissa pidettyjen niiden 599 tavarain osalta, jotka ovat täsmälleen samanlaisia kuin myymälässä esillä olleet tavarat. Toissijaisesti syyttäjä vaatii tuomitsemaan syytetyn saman rikkomisen yrityksestä muttei vetoa enää rikkomisen valmisteluun.

19. Syed vastustaa valitusta ja väittää, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan levitysoikeuden loukkaaminen saattamalla tavaroita myyntiin edellyttää aktiivista yleisölle suunnattua toimintaa, jonka tavoitteena on kunkin konkreettisen kappaleen luovuttaminen. Syedin mukaan tavaroiden oston ja varastoinnin katsominen tällaiseksi toiminnaksi edellyttää levityksen käsitteen aivan liian laajaa tulkintaa, joka olisi vastoin laillisuusperiaatetta.

20. Högsta domstolenin mukaan Ruotsin hallitus on todennut direktiivin 2001/29 kansallisen oikeuden osaksi saattamisen yhteydessä, että kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetyn levitysoikeuden soveltamisalaan kuuluvan toiminnan ei tarvitse olla loppuunsaatettua. Riittää, että kappaletta tarjotaan esimerkiksi jonkin markkinointitoimenpiteen yhteydessä. Högsta domstolen lisää, ettei tekijänoikeuslakiin eikä direktiiviin 2001/29 sisälly nimenomaista kieltoa varastoida suojattuja teoksia myyntitarkoituksessa.⁷

21. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tuomiosta Dimensione Direct Sales ja Labianca⁸ ilmenee, että direktiivin 2001/29 4 artiklan 1 kohdan mukaisen tekijänoikeuden haltijan yksinoikeuden loukkaamisesta voi olla kysymys silloin, jos henkilö ryhtyy kauppasopimuksen tekemistä edeltäviin toimiin, esimerkiksi saattaa suojattuja tavaroita myyntiin. On kuitenkin epäselvää, voidaanko suojattuja tavaroita varastossaan pitävän henkilön katsoa saattaneen kyseiset tavarat myyntiin, kun henkilö myy täsmälleen samanlaisia tavaroita omistamassaan myymälässä.

B Ennakkoratkaisukysymykset

22. Näissä olosuhteissa Högsta domstolen on esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voiko siinä yhteydessä, kun suojatun kuvion sisältäviä tavaroita saatetaan luvatta myyntiin myymälässä, olla kyse direktiivin 2001/29 4 artiklan 1 kohdan mukaisen tekijänoikeuden haltijalla olevan yksinomaisen levitysoikeuden loukkaamisesta myös sellaisten saman kuvion sisältävien tavaroiden osalta, joita tavarat myyntiin saattanut henkilö pitää varastossa?

2) Onko sillä merkitystä, pidetäänkö tavaroita varastossa myymälän yhteydessä vai muussa paikassa?”

⁷ Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa Ruotsin tavaramerkkilain (2010:1877) (varumärkeslagen) 10 §:n 1 momenttiin sekä yhteisön tavaramerkistä 26.2.2009 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 207/2009 (EUVL 2009, L 78, s. 1), joka on sittemmin korvattu Euroopan unionin tavaramerkistä 14.4.2017 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/1001 (EUVL 2017, L 154, s. 1), 9 artiklan 3 kohdan b alakohtaan.

⁸ Tuomio 13.5.2015 (C-516/13, EU:C:2015:315); jäljempänä tuomio Dimensione Direct Sales.

C Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

23. Ennakkoratkaisupyyntö saapui unionin tuomioistuimen kirjaamoon 28.9.2017, ja kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet ainoastaan valtakunnansyyttäjä ja komissio. Suullista käsittelyä ei pidetty tarpeellisena.

III Yhteenvedo osapuolten lausumista

24. Valtakunnansyyttäjä vahvistaa ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa esittämänsä kannan, jonka mukaan on otettava huomioon seuraukset, joita levitysoikeuden liian suppeasta tulkinnasta voisi aiheutua direktiivin 2004/48/EY⁹ soveltamiselle. Se väittää, että kyseisessä säädöksessä säädetty prosessuaaliset toimenpiteet ja seuraamukset edellyttävät rikkomisen toteutumista tai sen toteutumisen välitöntä uhkaa.

25. Valtakunnansyyttäjä katsoo, että kun elinkeinonharjoittaja varastoi tiloissaan tavaroita, joihin sisältyy tekijänoikeudella suojattuja kuvioita, hän pyrkii saamaan taloudellista tai kaupallista hyötyä.¹⁰ Saattamalla tavarat myyntiin myymälässä pyritään houkuttelemaan kuluttajat ostamaan myös varastossa pidettäviä täsmälleen samanlaisia tuotteita. Kaikki muut tulkinnat olisivat valtakunnansyyttäjän mukaan ristiriidassa tuomiossa Dimensione Direct Sales esitettyjen näkemysten kanssa, eikä niillä taattaisi korkeatasoista, tehokasta ja täsmällistä suojaa.¹¹

26. Se ehdottaakin, että ennakkoratkaisukysymyksiin vastataan siten, että asiassa kyseessä olevat tavarat loukkaavat direktiivin 2001/29 4 artiklan 1 kohdassa vahvistettua yksin tekijälle kuuluvaa levitysoikeutta eikä sillä seikalla ole merkitystä, onko tavarat varastoitu myymälän yhteydessä oleviin vai kauempana sijaitseviin tiloihin.

27. Komissio ehdottaa, että kysymysten tarkastelu olisi aloitettava tuomiosta Dimensione Direct Sales – tarkemmin sanottuna näkemyksestä, jonka mukaan tekijänoikeuden haltijalla on oikeus kieltää teoksensa sisältävien tuotteiden levitys missä tahansa muodossa – sekä levityksen käsitteestä unionin oikeuden itsenäisenä käsitteenä.¹² Käsitteeseen voivat sisältyä niin kauppasopimus, ostetun kappaleen luovuttaminen asiakkaalle kuin sopimuksen tekemistä edeltävät muut toimet,¹³ myös mainonta.¹⁴

28. Edellä esitettyjen ajatusten perusteella myymälästä erillisiin tiloihin varastoidut tavarat loukkaavat komission mukaan oikeudenhaltijan levitysoikeutta, jos voidaan osoittaa, että tavarat saatetaan myyntiin tai niitä mainostetaan kuluttajille. Tämä päätelmä ei kuitenkaan tosiasiallisesti vastaa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksiin, joissa pohditaan, voidaanko varastoidut tavarat rinnastaa myymälässä tosiasiallisesti tarjolla oleviin tavaroihin riippumatta siitä, myydäänkö tai mainostetaan niitä.

⁹ Teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2004, L 157, s. 45).

¹⁰ Se lainaa otetta komission tiedonannosta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Ohjeita teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY tietyistä näkökohdista (Bryssel, 29.11.2017, COM(2017) 708 final, s. 9), jossa todetaan seuraavaa: ”Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että kaupallisen laajuuden käsitettä sellaisena kuin sitä käytetään useissa IPRED-direktiivin säännöksissä, ei pidä käsittää puhtaasti määrällisesti; sen sijaan tietyt laadulliset tekijät, kuten harjoitetaanko kyseistä toimintaa tavallisesti taloudellisen tai kaupallisen edun tavoittelemiseksi, olisi myös otettava huomioon.”

¹¹ Se viittaa 17.4.2008 annettuun tuomioon Peek & Cloppenburg (C-456/06, EU:C:2008:232, 37 kohta).

¹² Tuomio Dimensione Direct Sales, 21 ja 22 kohta.

¹³ Ibidem, 25 ja 26 kohta.

¹⁴ Ibidem, 29–32 kohta.

29. Komission mielestä tällainen rinnastus ei ole mahdollista, sillä se edellyttäisi lähtökohtaista oletusta varastoissa olevien tavaroiden kaupallisesta tarkoituksesta pelkästään sillä perusteella, että toisia samanlaisia tavaroita on myyty yleisölle. On siis selvitettävä, mikä on asianomaisen henkilön aikomus kyseisten tavaroiden suhteen liiketoiminnalliselta kannalta.

30. Komissio ehdottaa tässä yhteydessä perusteita, joilla tuotteiden kaupallinen tarkoitus voitaisiin osoittaa: a) tavaroiden identtisyys toisten, tekijänoikeudella suojattujen ja myymälässä myyntiä varten esillä olevien tuotteiden kanssa; b) fyysinen, taloudellinen tai hallinnollinen yhteys varaston ja myymälän välillä ja c) tuotteiden säännöllinen siirtäminen varastosta myymälään.

IV Arviointi

A Alustavat huomautukset

31. Ennakkoratkaisukysymykset on esitetty Syedia vastaan käydyn rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä, minkä vuoksi minun on esitettävä alustava selventävä huomautus. Ruotsin lainsäätävä on päättänyt määritellä tekijänoikeuslain 53 §:ssä taiteelliseen tai kirjalliseen teokseen liittyvien tekijänoikeuksien loukkauksen viittaamalla saman lain muihin säännöksiin. Se ei ole viitannut nimenomaisesti direktiiviin 2001/29 ainakaan sanamuodon tasolla.

32. Unionin lainsäätävä ei ole puolestaan käyttänyt tässä yhteydessä mahdollisuuttaan määritellä rangaistavia tekoja tai lähentää tai yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden rikosoikeuden alan lainsäädäntöä (SEUT 83 artiklan 1 ja 2 kohta). Koska tämän luonteista lainsäädäntöä ei ole, unionin tuomioistuin voi esittää ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle asianmukaisen tulkinnan direktiivistä 2001/29, mutta se ei voi puuttua yhden jäsenvaltion lainsäädännön rikosoikeudellisia näkökohtia koskevaan ristiriitaan, koska alalla ei siis ole annettu yhdenmukaistamissäännöksiä.

33. Direktiivissä 2004/48 säädetään ainoastaan siviilioikeudellisista ja hallinnollisista toimenpiteistä, menettelyistä ja oikeussuojakeinoista (16 artikla), joilla valvotaan tekijänoikeuksia. Vaikka siinä todetaan, että ”myös rikosoikeudelliset seuraamukset ovat soveltuviissa tapauksissa eräs keino varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpano”,¹⁵ ne eivät kuulu sen soveltamisalaan. Lisäksi sen 2 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan ”tämä direktiivi ei vaikuta – rikosoikeudellisiin menettelyihin tai seuraamuksiin liittyviin jäsenvaltioiden kansallisiin säädöksiin, jotka koskevat teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamista”.

34. Syed on kertonut ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle pelkäävänsä, että unionin tuomioistuin tulkitsee levityksen käsitettä liian väljästi sen vuoksi, että rikos on määritelty rikosoikeudellisessa säännöksessä viittaamalla siviilioikeudelliseen säännökseen, ja sisällyttää siihen varastoidut mutta toistaiseksi myymättömät tavarat, mikä on vastoin rikoksen tunnusmerkistön tyhjentävyyden periaatetta.

35. En pidä tuollaista ajattelutapaa asianmukaisena. Unionin tuomioistuimen on tulkittava direktiivin 2001/29 4 artiklan 1 kohtaa riippumatta siitä, mihin seurauksiin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin sen perusteella päätyy Ruotsin rikoslain valossa.¹⁶ Kyseinen tulkinta rajautuu sen tutkimiseen, miten laajalle ulottuu suoja, joka johtuu tekijän oikeudesta kieltää tai sallia teostensa levitys. Jos Ruotsin lainsäädännön mukaan kyseisen oikeuden loukkaaminen riittää rikosoikeudelliseen seuraamukseen, ei tämä johdu direktiivistä 2001/29 eikä siitä, miten unionin tuomioistuin on kyseistä direktiiviä tulkinnut.

¹⁵ Johdanto-osan 28 perustelukappale.

¹⁶ Muutamissa unionin tuomioistuimen antamissa tuomioissa, joihin palaan myöhemmin, on tulkittu kyseistä direktiiviä juuri rikosoikeudellisissa menettelyissä esitettyjen ennakkoratkaisupyyntöjen yhteydessä.

36. Syed arvostelee lausumassaan oikeastaan tekijänoikeuslain 53 §:ssä säädetyn rikoksen tunnusmerkistön muotoilua. Arvostelu kohdistuu laillisuusperiaatteen ja oikeusvarmuuden periaatteen mahdolliseen loukkaamiseen siksi, ettei kyseinen säännös täytä Syedin mukaan rikosoikeudellisille säännöksille ominaista oikeudellisen luokittelun tehtävää.

37. Toistan, ettei kyseinen väite kuulu tähän ennakkoratkaisumenettelyyn, joten sitä ei tarvitse ottaa huomioon. Unionin tuomioistuimen on esitettävä ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle ainoastaan direktiivin 2001/29 4 artiklan 1 kohdassa säädetyn levitysoikeuden tulkinta kansallisten tuomioistuinten kanssa ennakkoratkaisuasioissa käytävän vuoropuhelun rajoissa.

B Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

38. Ennakkoratkaisupyynnön tekstistä käy ilmi, että Syedin kaupan pitämät tavarat ovat tekijänoikeudella suojattujen teosten jäljennöksiä, joille ei ole oikeudenhaltijan lupaa. Jotta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäilyjen kohteena olevat tosiseikat voitaisiin rajata, on syytä täsmentää seuraavaa:

- Osa piraattituotteista on saatettu myyntiin Syedin myymälässä, ja Syed on tuomittu tästä toiminnasta ensimmäisessä ja toisessa oikeusasteessa, mihin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäilykset eivät kohdistu lainkaan.
- Toinen osa kyseisistä tuotteista (599 vaatetta, jotka ovat täsmälleen samanlaisia kuin myymälässä esillä olleet vaatteet) on sijainnut Syedin varastoissa.
- Loput piraattituotteista ovat olleet niin ikään varastoissa, mutta niitä ei saatettu myyntiin eivätkä ne myöskään olleet samanlaisia kuin myymälässä esillä olleet vaatteet.

39. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee siis, koskeeko levitysoikeus tavaroiden toista ryhmää eli tavaroita, jotka on varastoitu muihin tiloihin mutta jotka sisältävät samoja suojattuja kuvioita kuin myymälässä myydyt tuotteet. Se haluaa myös selvittää, vaikuttaako varastojen enemmän tai vähemmän läheinen sijainti (toinen varasto on myymälän yhteydessä, toinen eräässä Etelä-Tukholman kaupunginosassa) jollain tavalla annettavaan vastaukseen.

40. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäilykset ymmärtää paremmin, kun tarkastelee unionin tuomioistuimen tähänastista oikeuskäytäntöä, josta teen yhteenvedon seuraavaksi.

41. Tuomiossa Peek & Cloppenburg¹⁷ selvitettiin, oliko direktiivin 2001/29 4 artiklan 1 kohdassa säädettyä levitysoikeutta loukattu, kun vaatemyymäläketju oli sijoittanut eräässä myymälässään asiakkaiden lepoalueelle ja toisessa myymälässään näyteikkunaan Charles-Édouard Jeanneret'n (Le Corbusier) suunnittelemaa nojatuoleja ja sohvia, jotka oli suojattu tekijänoikeuksilla mutta valmistettu ilman tekijänoikeuksien haltijan (kangaspäällysteisten huonekalujen valmistamiseen erikoistunut yritys) lupaa.

42. Unionin tuomioistuin vastasi lyhyesti sanottuna, että vain ”toimet, jotka merkitsevät yksinomaan tämän kappaleen omistusoikeuden luovutusta”, sisältyvät kyseisessä säännöksessä tarkoitettuun käsitteeseen ”teoksen alkuperäiskappaleen tai kopion levitys yleisölle *muutoin kuin myymällä*”.¹⁸

43. Kahdessa myöhemmässä tuomiossa on kuitenkin laajennettu levityksen käsitettä niin, että se käsittää myös toiminnan, joka ylittää pelkän omistusoikeuden luovutuksen.

¹⁷ Tuomio 17.4.2008 (C-456/06, EU:C:2008:232).

¹⁸ Ibidem, 36 kohta.

44. Tuomioissa Donner¹⁹ epäselvyydet liittyivät kuljettajan toimintaan, kun kuljettaja oli avunantajana levitettäessä luvatta tekijänoikeudella suojattuja kalusteita, joita eräs italialainen yritys toimitti asiakkailleen Saksaan.²⁰

45. Unionin tuomioistuin on ottanut lähtökohdakseen sen, että yleisölle levitykselle on ominaista ”joukko toimia, joihin kuuluvat *ainakin* kauppasopimuksen tekeminen ja sen täyttäminen yleisöön kuuluvalla henkilölle suoritettavalla toimituksella”, ja se on katsonut elinkeinonharjoittajan olevan vastuussa ”kaikista itse suorittamistaan toimista tai hänen lukuunsa suoritetuista liiketoimista, jotka merkitsevät ’levitystä yleisölle’ jäsenvaltiossa, jossa levitettyjä tavaroita suojataan tekijänoikeudella. Hänen voidaan katsoa olevan myös vastuussa kaikista samanlaisista kolmannen suorittamista toimista, kun elinkeinonharjoittaja on nimenomaisesti ottanut kohteekseen määränpäävaltion yleisön eikä hän voinut olla tietämättä kyseisen kolmannen toimista”.²¹

46. Tuomioissa Dimensione Direct Sales pohdittiin, ”onko direktiivin 2001/29 4 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että suojatun teoksen yksinomaisen levitysoikeuden haltija saa mainitun säännöksen nojalla estää kyseisen teoksen alkuperäiskappaleen tai sen kopioiden tarjoamisen ostettavaksi tai niiden mainonnan, vaikka ei ole osoitettu, että kyseinen ostettavaksi tarjoaminen tai mainonta on johtanut siihen, että ostaja Euroopan unionissa on ostanut kyseisen suojan kohteen”.²²

47. Unionin tuomioistuin tunnusti aiemman oikeuskäytännön perustella tekijänoikeuksien haltijalla olevan oikeus vastustaa myyjän mainontaa (myyjä tarjosi väärennettyjä tuotteita internetsivullaan sekä erilaisissa kuvastoissa, lehdissä ja mainoslehtisessä). Se totesi varsinaisesti seuraavaa:

- ”Suojan kohdetta koskeva sitomaton kehoitus tehdä tarjous tai mainonta kuuluu myös niiden toimien ketjuun, jotka on toteutettu tarkoituksena saada aikaan kyseisen kohteen myynti.”²³
- ”Merkitystä ei ole sillä, että mainontaa ei seuraa suojatun teoksen tai sen kopioiden omistusoikeuden luovuttaminen ostajalle.”²⁴

48. Unionin tuomioistuin katsoi siis, ettei levitysoikeuden loukkaamisen toteaminen edellytä mainonnan jälkeistä toimea, jolla suojatun teoksen tai sen kopion omistusoikeus luovutetaan ostajalle.

49. Tästä oikeuskäytännöstä on päätelty, että unionin tuomioistuin on laajentanut direktiivin 2001/29 4 artiklan 1 kohtaan sisältyvää *levityksen* käsitettä. Käsite on muuttunut pelkästä omistusoikeuden luovutuksesta siten, että se käsittää tavaran myynnin valmistelutoimet sekä elinkeinonharjoittajan myyntitarjouksen (suoraan tai internetsivullaan) ja muut myyntiä varten toteutettavat toimet, kuten kolmannen osapuolen suorittaman tavaroiden kuljetuksen.

19 Tuomio 21.6.2012 (C-5/11, EU:C:2012:370).

20 Ibidem, 12 kohta: Italialainen yritys ”myi lehti-ilmoituksissa ja -liitteissä, suoramainoskirjeissä ja saksankielisellä internetsivustolla Bauhaus-tyylisten kalusteiden kopioita Saksassa asuville asiakkaille ilman myyntiin Saksassa oikeuttavia lisenssejä”.

21 Ibidem, 26 ja 27 kohta. Kursivointi tässä. Ks. vastaavasti, mutta kun kyseessä on väärennettyjen tavaroiden tuonti jäsenvaltioon kolmannessa maassa sijaitsevalta internetsivustolta, tuomio 6.2.2014, Blomqvist (C-98/13, EU:C:2014:55, 28 kohta). Kyseisessä asiassa sovellettiin tulliviranomaisten toimenpiteistä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden suhteen toteutettavista toimenpiteistä 22.7.2003 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1383/2003 (EUVL 2003, L 196, s. 7).

22 Tuomio Dimensione Direct Sales, 20 kohta. Riita-asiassa olivat vastakkain huonekalujen suoramyyntiä tai internetsivustolla tapahtuvaa myyntiä harjoittava yritys (kyseiset huonekalut olivat suojattujen teosten jäljennöksiä tai väärennöksiä) ja kyseisten teosten tekijänoikeuksien haltija.

23 Ibidem, 28 kohta.

24 Ibidem, 32 kohta.

50. Unionin tuomioistuimen kyseisissä asioissa esittämiä ratkaisuja on tietenkin tarkasteltava asiayhteydessään,²⁵ ja näin on tehtävä myös tässä tapauksessa. Nyt on selvitettävä ainoastaan, kuuluuko myymälässä myyntiä varten esillä olevien vaatteiden kanssa täsmälleen samanlaisten vaatteiden pitäminen varastoissa niiden myyntiin tähtäävien toimien ketjuun.

51. Kun tutkitaan, miten laajalle ulottuu direktiivin 2001/29 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tekijän yksinoikeus kieltää yleisölle levitys kaikissa muodoissa, voi olla hyödyksi perehtyä tuotteen levityksen käsitteen liiketaloudelliseen taustaan. Kaupankäynnissä sillä tarkoitetaan kaikkia toimia, prosesseja ja suhteita, joiden välityksellä tuote kulkee ketjussa tuotannosta loppukäyttöön, joka voi tarkoittaa myöhempää jatkojalostusta tai lopullista luovutusta kuluttajalle.²⁶

52. On kuitenkin epäselvää, onko direktiivissä 2001/29 tarkoitettulla yksinoikeudella sallia tai kieltää levitys näin laaja merkitys nyt kyseessä olevasta oikeudellisesta näkökulmasta katsottuna. Teoriaa, jonka mukaan jo ensimmäinen luovutus (tuottajalta tukkukauppiaille) kuuluu kyseisen oikeuden soveltamisalaan, vastaan voitaisiin väittää, että tämä tekijänoikeuden haltijan erioikeus vaikuttaa vain vähittäiskauppiain ja loppukuluttajan väliseen liiketoimeen.²⁷

53. Unionin tekemien kansainvälisten sopimusten perusteella²⁸ unionin tuomioistuin on asettunut jälkimmäiselle kannalle ja tulkinnut direktiivin 2001/29 4 artiklan 1 kohdan käsitteen ”levitys yleisölle myymällä” tarkoittavan samaa kuin tekijänoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen käsite ”saattaminen yleisön saataville myymällä”. Yleisöllä tarkoitetaan siis kuluttajaa tai loppukäyttäjää, muttei levitysketjussa olevia välitysyrityksiä, etenkin tukkukauppiaita, huolimatta siitä, ettei tekijänoikeussopimuksessa määritellä käsitettä ”yleisö” vaan jätetään käsitteen konkretisointi sopimuspuolien lainsäätäjien ja tuomioistuinten tehtäväksi.²⁹

54. Syed on kiistatta vähittäiskauppias, joka myy tuotteita loppukuluttajalle. Syed sijoittuu siis levitysketjun viimeiseen lenkkiin, jossa pätee tekijän oikeus sallia tai kieltää suojattujen teostensa levitys. Tästä lähtökohdasta käsin on tutkittava kyseisen oikeuden ulottuvuutta, kun kauppias pitää myymälässä myyntiä varten esillä olevien tavaroiden kanssa täsmälleen samanlaisia tavaroita varastoissaan.

55. Olen jo todennut, että oikeuskäytännön mukaan levitykseen varsinaisesti kuuluvia toimia ovat ”ainakin” kauppasopimuksen tekeminen ja ostetun tuotteen toimitus ostajalle³⁰ sekä sitomaton myyntitarjous ja mainonta.³¹ Katson, ettei myyntitarjous tarkoita pelkästään tietyissä liiketiloissa esillä olevia tuotteita vaan se tarkoittaa myös tuotteita, jotka ovat niiden kanssa täsmälleen samanlaisia ja joita pidetään tilapäisesti kauppiain varastossa, valmiina korvaamaan myymälästä loppuvat tuotteet.

56. Tavaroiden esillepanolla näyteikkunassa tai myymälän sisällä pyritään mahdollisimman monen tuotteen myyntiin, mitä on loogista olettaa kaikilta elinkeinonharjoittajilta. Myymälässä olevat vaatteet (tässä tapauksessa rockmusiikkiaiheisia kuvioita sisältävät t-paidat) edustavat osaa tavaroiden kokonaisuudesta. Molemmilla on suora yhteys keskenään: aktiivinen toiminta tavaroiden myymiseksi.

25 Olen julkisasiamies Cruz Villalónin kanssa samaa mieltä siitä, että kunkin unionin tuomioistuimen käsittelemän asian tosiseikkojen taustalla olevalla asiayhteydellä on erityisen suuri merkitys; ks. Cruz Villalónin ratkaisuehdotus *Dimensione Direct Sales* (C-516/13, EU:C:2014:2415, 41 kohta).

26 Ks. esim. Martinek, M., ”1. Kapitel. Grundlagen des Vertriebsrechts”, teoksessa Martinek, M. ja Semler, F.-J. (toim.), *Handbuch des Vertriebsrechts*, Editorial C. H. Beck, München, 1996, s. 3.

27 Bently, L. ja Sherman, B., *Intellectual Property Law*, Oxford University Press, 3. painos, 2009, s. 144.

28 Tuomio 21.6.2012, Donner (C-5/11, EU:C:2012:370, 23 kohta).

29 Tämä vaikuttaa käyvän ilmi tekijänoikeussopimuksesta, ks. Reinbothe, J., ”Chapter 7. The WIPO Copyright Treaty – Article 6”, teoksessa Reinbothe, J. ja Von Lewinski, S., *The WIPO Treaties on Copyright – A Commentary on the WCT, the WPPT, and the BTAP*, 2. painos, Oxford University Press, 2015, s. 110. Vaikka yleisön käsitettä olisi voitu tulkita itse asiassa laajemmin, sen läheisyys loppukuluttajan käsitteeseen vastaa direktiivin 2001/29 3 artiklaa koskevaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

30 Tuomio 21.6.2012, Donner (C-5/11, EU:C:2012:370, 26 kohta).

31 Tuomio *Dimensione Direct Sales*, 28 kohta.

57. Katson näin ollen, että oikeus vastustaa tekijänoikeuksia loukkaavia jäljennöksiä sisältävien vaatekappaleiden levitystä ulottuu paitsi myymälässä jo oleviin kappaleisiin, myös niihin saman jäljennöksen sisältäviin kappaleisiin, joita pidetään kauppiaan varastoissa odottamassa myymälään siirtämistä.

58. Tämä tulkinta on tekijänoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa vahvistetun, myynnin valmistelutoimet sisältävän vähimmäissuojan mukainen,³² ja se vastaa myös direktiivin 2001/29 pyrkimystä taata tekijänoikeuksien suojan korkea taso sen johdanto-osan yhdeksännen perustelukappaleen mukaisesti.

59. Tällä tavalla taataan lisäksi kyseisen säännöksen tehokas vaikutus, sillä säännöksellä pyritään välttämään tekijänoikeuksia loukkaavalla tavalla valmistettujen tavaroiden kaupan pitäminen antamalla ennaltaehkäisevästi oikeus valvoa teoksen tai sen kopioiden levitystä. Jos tällaista valvontaa olisi mahdollista harjoittaa vasta myynnin tapahduttua, jolloin levitysoikeuden käyttö kohdistuisi kuhunkin yksittäiseen liiketoimeen (mikä vaikuttaa olevan Syedin näkemys asiasta), estettäisiin tosiasiaa levitysoikeuden tehokas turvaaminen, sillä etenkin varastoitujen tavaroiden myyntipaikka ja -aika olisi hankalaa selvittää.

60. Vaikka olen komission kanssa samaa mieltä siitä, että käsiteltävässä asiassa myyntitarkoitus voidaan päätellä siitä, että osa tuotteista oli tarjolla myymälässä ja loput vastaavat tuotteet olivat puolestaan varastoissa, en pidä komission suosittelien perusteiden tutkimista tarpeellisena, sillä kyseiset perusteet ovat liian tiukat. Erityisesti myymälän ja varaston välisen (fyysisen, taloudellisen tai hallinnollisen) yhteyden tutkiminen voi osoittautua liian formalistiseksi, eikä komissio myöskään selvennä, miten tällainen yhteys voitaisiin osoittaa.

61. Kun huomioon otetaan Syedin myymälässään myymien ja varastoissaan pitämien vaatteiden välinen tiivis yhteys, yhdistettynä Syedin asemaan elinkeinonharjoittajana, olen pikemmin sitä mieltä, että varastointi kuuluu myyntiin johtavien toimien ketjuun. Lyhyesti sanottuna tekijänoikeuteen erottamattomasti kuuluva oikeus kieltää tai sallia tuotteiden levitys on ulotettava koskemaan myös kyseisiä tuotteita.

62. Tässä asiayhteydessä varastojen läheisellä tai kaukaisella sijainnilla ei ole merkitystä. Mikään ei estä Syediä lupaamasta asiakkaalleen tuovansa tälle suhteellisen lyhyen ajan kuluessa Bandhagenin kaupunginosassa sijaitsevalta varastoltaan asiakkaan pyytämän koon tai värin, jos vastaavaa ei löydy myymälän yhteydessä olevasta varastosta (mikä on lisäksi loogista ja terveen järjen mukaista). Nämä teot kuuluvat edelleen niiden toimien ketjuun, joilla tähdätään kyseisen tavaran myynnin toteutumiseen.

63. Lopuksi on vielä toistettava ruotsalaisissa tuomioistuimissa käytävän rikosoikeudellisen menettelyn osalta, että tässä ehdotettu vastaus esitetään tiukasti direktiivin 2001/29 tulkinnan puitteissa. Yksin ruotsalaisten tuomioistuinten on selvítettävä, onko tapahtunut rikos ja mihin rikokseen tekijän voidaan katsoa syyllistyneen, ottamalla lähtökohdaksi tavan, jolla rikosten tunnusmerkistöt on muotoiltu ja rikosten vaiheet on määritetty (suunnittelu, valmistelu, toteutus, yritys ja täyttyminen) kansallisessa lainsäädännössä.

32 Em. teos Reinbothe, J., s. 111.

V Ratkaisuehdotus

64. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Högsta domstolenin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY 4 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä vahvistettu yksinomainen oikeus sallia tai kieltää alkuperäisen teoksen tai sen kopioiden levitys yleisölle missä tahansa muodossa koskee elinkeinonharjoittajan varastoissa pidettyjä tavaroita, jotka sisältävät suojattuja kuvia, jotka ovat täsmälleen samanlaisia kuin tavaroissa, jotka elinkeinonharjoittaja on saattanut myyntiin omistamassaan myymälässä. Tässä yhteydessä varastojen ja myymälän välisellä etäisyydellä ei ole merkitystä.